

RAPPORT A08-079-I

GEMEENTE LEIDERDORP					
Nr. 2814			Afd. BP		
Ch. nr. 1.					
Datum: - 4 APR. 2008					
Tijdsduur: 10.00 - 12.00					
M		W		S	
Werkzaamheid:					
Aanleiding:					

M. Heekels

**Archeologisch onderzoek aan de
Hoofdstraat 205 te Leiderdorp
(gemeente Leiderdorp)**

Bureauonderzoek en inventariserend
veldonderzoek met boringen

Opdrachtgever:

Mw. A. van der Laan
Koningstraat 41
2351 PG Leiderdorp

COLOFON

Projectcode:	A08-079-I
Bestandsnaam:	Archeologisch onderzoek aan de Hoofdstraat 205 te Leiderdorp (gemeente Leiderdorp). Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen
Datum:	31 maart 2008
Auteurs:	drs. A. Timmers en drs. N.H. van der Ham
Projectleider:	drs. A. Wagner
Bureauonderzoek:	drs. A. Timmers en drs. N.H. van der Ham
Veldonderzoek:	drs. R.F. Engelse
Redactie:	drs. A. Wagner
Digitale uitwerking tekeningen:	drs. A. Timmers
Archeologische interpretatie:	drs. N.H. van der Ham en drs. A. Wagner
Advisering:	drs. A. Wagner
Autorisatie:	

drs. A. Wagner
senior KNA-archeoloog ArcheoMedia BV
e-mail: wagner@arnicon.nl

©ArcheoMedia BV, archeologisch onderzoeks- en adviesbureau, 2008, Capelle aan den IJssel

ISBN/EAN: 978-90-5970-500-5

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Betrouwbaarheid van archeologisch booronderzoek

Het onderzoek is op zorgvuldige wijze verricht volgens de algemeen gebruikelijke inzichten en richtlijnen, zoals vastgelegd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (versie 3.1) van het Centraal College van Deskundigen. Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren zijn gekomen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals grafvelden en steentijdvindplaatsen, zich lastig ontdekken met behulp van grondboringen. Indien andere methoden, zoals geofysisch onderzoek of het graven van proefsleuven, betere resultaten leveren, kan tot de uitvoering daarvan in overleg besloten worden. In dat geval zal een aanvullende offerte worden uitgebracht. ArcheoMedia BV acht zich niet aansprakelijk voor de eventueel uit bovengenoemde afwijkingen voortvloeiende schade of gevolgen.

Certificering

ArcheoMedia BV heeft sinds 1994 een veiligheidsbeheerssysteem dat voldoet aan de eisen van de VCA. Sinds 1996 voldoet het kwaliteitssysteem van ArcheoMedia BV aan de eisen van de NEN-EN-ISO 9001. Sinds 2003 voldoet het kwaliteitssysteem aan de eisen van de NEN-EN-ISO 9001:2000.

ArcheoMedia BV is door het College voor de Archeologische Kwaliteit en de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek geschikt bevonden voor het verrichten van vergunningsgebonden opgravingswerkzaamheden.

INHOUDSOPGAVE

SAMENVATTING	1
1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS.....	3
2 AANLEIDING ONDERZOEK EN BELEIDSKADER	4
3 ONDERZOEKSVRAGEN	5
4 BUREAUONDERZOEK	6
5 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK	14
6 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	17
7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	18
GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR	19
BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN.....	21
OVERZICHT VAN GEOLOGISCHE EN ARCHEOLOGISCHE PERIODEN	22

BIJLAGE 1 NIEUWBOUWPLAN

BIJLAGE 2 BOORSTATEN

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

SAMENVATTING

De opdrachtgever is voornemens nieuwbouw te realiseren op de onderzoekslocatie aan de Hoofdstraat 205 te Leiderdorp (gemeente Leiderdorp).

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat:

- de onderzoekslocatie gelegen is op rivierklei en –zand behorende tot de Formatie van Echteld met inschakelingen van veen (Formatie van Nieuwkoop) op de Formatie van Naaldwijk;
- gelet op de geologische ondergrond ter plaatse op de onderzoekslocatie bewoning mogelijk was vanaf de ijzertijd/Romeinse tijd en plaatselijk vanaf het Neolithicum;
- volgens de CHS voor de onderzoekslocatie een zeer grote kans op archeologische sporen bestaat;
- de onderzoekslocatie geen deel uitmaakt van een AMK-terrein;
- van de onderzoekslocatie geen waarnemingen of vondstmeldingen bekend zijn;
- de verwachting voor grondsporen en vondsten uit de ijzertijd/Romeinse tijd hoog is;
- de verwachting voor grondsporen en vondsten uit de vroege middeleeuwen laag tot middelhoog is;
- de verwachting voor grondsporen en vondsten uit de late middeleeuwen zeer hoog is;
- de verwachting voor grondsporen en vondsten uit de Nieuwe tijd hoog is.

Uit het karterende booronderzoek is gebleken dat:

- de aangetroffen bodemopbouw in de boringen overeenkomt met de verwachting uit het bureauonderzoek;
- de bodemopbouw vermoedelijk intact is vanaf ca. 1,2 m-mv;
- het karterende booronderzoek geen aanwijzingen heeft opgeleverd voor intacte archeologische (vondstrijke) nederzettingen;
- de aanduiding van de onderzoekslocatie op de IKAW als een terrein met een hoge archeologische verwachting in dit booronderzoek niet bevestigd is.

Conclusie

De resultaten van het bureauonderzoek en het inventariserende veldonderzoek geven geen aanleiding tot aanpassingen in de voorgenomen bouwplannen op de onderzoekslocatie.

Aanbevelingen

Op basis van dit booronderzoek wordt een archeologisch vervolgonderzoek op de onderhavige onderzoekslocatie niet noodzakelijk geacht.

Booronderzoek is gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren komen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals vuursteenvindplaatsen, grafvelden, water- en/of beerputten, verkavelingspatronen of andere bijzondere toevalsvondsten, zich met behulp van grondboringen lastig ontdekken. Daarom is de kans aanwezig dat (vondstarme) archeologische sporen en vondsten in de bodem aanwezig zijn en dat deze in de uitvoeringsfase van toekomstige bodemingrepen aan het licht komen. Voor dergelijke vondsten bestaat een wettelijke meldingsplicht ex artikel 53 van de Monumentenwet 1988 en de Wet op de archeologische monumentenzorg. Bij graafwerkzaamheden dient men dan ook attent te zijn op eventuele vondsten. De opdrachtgever verplicht de aannemer(s) om attent te zijn op eventuele vondsten en/of sporen tijdens de werkzaamheden en verplicht hen archeologische vondsten onverwijld te melden bij de bevoegde overheid.

Afbeelding 1: regionale overzichtskaart Leiderdorp met ligging onderzoekslocatie.

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectnaam:	Hoofdstraat 205
Provincie:	Zuid-Holland
Gemeente:	Leiderdorp
Plaats:	Leiderdorp
Straatnaam:	Hoofdstraat 205
Kadastrale gegevens locatie:	Gemeente Leiderdorp, sectie C, perceel 1153
Datum bureauonderzoek	maart 2008
Datum veldonderzoek:	17 maart 2008
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnr.:	27385
Soort onderzoek:	bureauonderzoek en karterend booronderzoek
Oppervlakte:	ca. 930 m ²
RD-coördinaten:	x = 096.446, y = 461.895 (W) x = 096.460, y = 461.891 (Z) x = 096.479, y = 461.900 (O) x = 096.493, y = 461.925 (NO) x = 096.470, y = 461.935 (N)
Bevoegde overheid:	drs. R.H.P. Proos provinciaal archeoloog van Zuid-Holland Provincie Zuid-Holland Directie Strategie, Zorg en Cultuur Bureau Cultuur Postbus 90602 2509 LP Den Haag tel.: 070-441 84 45 e-mail: rhp.proos@pzh.nl
Beheer en plaats van vondsten en documentatie:	Provinciaal Depot Zuid-Holland Kalkovenweg 23 2401 LJ Alphen a/d Rijn contactpersoon: F. Kleinhuis kleinhuis@pzh.nl

1

102

10

800

1

1000

20

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

1000

2 AANLEIDING ONDERZOEK EN BELEIDSKADER

Aanleiding onderzoek:	De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen van de opdrachtgever nieuwbouw te realiseren op de onderzoekslocatie. De archeologische aanleiding voor het onderzoek volgt uit de ligging van de locatie in een gebied met een archeologische verwachtingswaarde. In deze gebieden is het noodzakelijk archeologisch onderzoek uit te voeren voordat bodemingrepen plaatsvinden. ¹ Een vrijstelling om te bouwen wordt pas verleend wanneer een archeologisch rapport wordt overlegd waaruit blijkt dat de archeologische waarde niet geschaad wordt. ² Dit rapport voorziet hierin.
Toekomstige verstoringen:	Aan de achterzijde van het perceel zal een nieuw woonhuis gerealiseerd worden dat zal worden onderheid op palen van ca. 10 m. ³ Tevens zal een zwembad worden aangelegd met een diepte van maximaal 2 meter. ⁴
Beleidskader:	Op basis van het Verdrag van Valletta (Malta) is besloten dat archeologisch onderzoek een onderdeel vormt van bestemmingsplan-voorbereidingen en/of uit te voeren projecten waarbij ingrepen in de bodem plaatsvinden. Het verdrag is uitgewerkt in de aangepaste Monumentenwet 1988 en de Wet op de archeologische monumentenzorg (in werking getreden per 1-9-2007). Het uitgangspunt ten aanzien van de aanwezige archeologische waarden in de planvorming is volgens rijks- en provinciaal beleid, behoud <i>in situ</i>.⁵ De provincie Zuid-Holland onderschrijft deze stelling in de Nota Regels voor Ruimte, 2007. Ook de gemeente Leiderdorp onderschrijft deze stelling in het concept bestemmingsplan "Oude Dorp" d.d. 10 april 2007, sub 2.2.⁶ Door archeologie tijdig in de planvorming te betrekken, kunnen de archeologische waarden hierin eventueel worden ingepast. Pas na de uitvoering van archeologisch vooronderzoek is het mogelijk een integrale afweging te maken, waarbij de nieuwverkrege archeologische gegevens betrokken dienen te worden. De bevoegde overheid zal de resultaten van het onderzoek toetsen. Op basis van dit onderzoek zal de bevoegde overheid een selectiebesluit nemen. De resultaten van het onderzoek dienen in de planvorming betrokken te worden. Het onderzoek en de adviezen hebben betrekking op archeologische vindplaatsen binnen het plangebied. Het onderzoek is afgestemd op het toekomstige grondverzet en de daarmee samenhangende verstoring van het bodemarchief met de daarin opgeslagen archeologische resten en waarden.

¹ De gemeente Leiderdorp onderschrijft in het voorlopige bestemmingsplan het Verdrag van Malta, waarin onder meer vastgelegd is dat bodemingrepen gepaard dienen te gaan met archeologisch onderzoek (Bestemmingsplan gemeente Leiderdorp 2007: 12-18).

² Bestemmingsplan Gemeente Leiderdorp 2007. De onderzoekslocatie bevindt zich in een gebied met een zeer grote kans op archeologische sporen.

³ Aan de voorzijde van het perceel bevindt zich een woonhuis dat aan de achterzijde gedeeltelijk gesloopt is. Hier zullen verbouwingswerkzaamheden plaatsvinden, waarvoor de eigenaars reeds een bouwvergunning hebben verkregen. Op deze locatie hoeft geen archeologisch onderzoek verricht te worden (inzage bouwvergunning, d.d. 19-12-2007, gemeente Leiderdorp).

⁴ Zie bijlage 1.

⁵ Zie Begrippen en afkortingen.

⁶ De gemeente is voornemens een archeologische verwachtingskaart en een beleidsplan op te stellen. Dit zal worden uitgevoerd door Hazenberg Archeologie (www.hazenbergarcheologie.nl/ geraadpleegd 28-02-2008).

3 ONDERZOEKSVRAGEN

Ten aanzien van het uit te voeren onderzoek kunnen de volgende onderzoeksvragen worden gesteld:

1.	Worden archeologische resten in het plangebied verwacht (is op de onderzoekslocatie nog een bodemarchief aanwezig)? Zo ja, wat is de verwachting voor de onderzoekslocatie wat betreft aard, datering, omvang en ligging van de archeologische resten?
2.	Verschilt de in het veld aangetroffen bodemopbouw van de onderzoekslocatie met de volgens het bureauonderzoek te verwachten bodemopbouw? Zo ja, in welke mate?
3.	Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw op de onderzoekslocatie?
4.	Zijn er aanwijzingen voor intacte archeologische (vondstrijke) nederzettingen?
5.	Dient de archeologische verwachting te worden aangepast?
6.	In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van de voorgenomen plannen bedreigd?
7.	Hoe kan een verstoring als gevolg van de geplande activiteiten door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Afbeelding 2: foto van de onderzoekslocatie, gericht naar het zuidwesten.

4 BUREAUONDERZOEK

Doel:	Het doel van het bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een omschreven gebied. Dit omvat de aan- of afwezigheid, het karakter en de omvang, de datering, de gaafheid en de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden. Aan de hand van deze gegevens wordt een specifieke archeologische verwachting opgesteld.
Onderzoeksopzet:	Het onderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen van de provincie en voldoet aan de KNA. Binnen het bureauonderzoek zijn drie deelprocessen te onderscheiden: <i>Bepalen onderzoekskader</i> Het vaststellen van de kaders waarbinnen het onderzoek dient plaats te vinden, bijvoorbeeld het afbakenen van het onderzoeksgebied. Tevens dienen het mogelijke toekomstige gebruik van het terrein en de consequenties daarvan voor het archeologische erfgoed te worden aangegeven. <i>Verzamelen bekende gegevens</i> Het verzamelen van gegevens die inzicht geven in het huidige gebruik van het terrein, het historische gebruik en de bekende archeologische waarden. Daartoe worden diverse bronnen geraadpleegd zoals oude kaarten, bodemkaarten en recente archeologische onderzoeken in de omgeving, m.n. aan de Hoogmadeseweg 48 en Achthovenerweg 21 te Leiderdorp.⁷ In ieder geval wordt gebruik gemaakt van ARCHIS, de AMK, de CHS en de IKAW.⁸ <i>Opstellen archeologische verwachting</i> Door alle uit voorgaande stappen verkregen informatie te analyseren en te interpreteren, wordt een verwachtingsmodel opgesteld voor het betreffende plangebied. Daarin wordt aangegeven welke delen van het terrein een hoge, middelhoge, dan wel lage archeologische verwachtingswaarde hebben. Op basis van dit model wordt een advies gegeven over het te volgen vervolgtraject: geen verdere actie, beschermen of aanvullend onderzoek.

Bodem

Geologie:	Het geologische kaartblad is niet gepubliceerd. De geologische overzichtskaart van Nederland toont dat de geologie van de onderzoekslocatie de Formatie van Echteld/Formatie van Nieuwkoop op Formatie van Naaldwijk betreft, namelijk rivierklei en –zand met inschakelingen van veen op zeeklei en –zand (Ec3).⁹ In de Hoofdstraat van Leiderdorp is echter geen Hollandveen te verwachten.¹⁰

⁷ Van der Ham en Tump 2006; Wijsman en Van der Ham 2005.

⁸ Zie Geraadpleegde bronnen en literatuur; Begrippen en Afkortingen.

⁹ Geologische overzichtskaart van Nederland, 2003.

¹⁰ Versprille 1979: 9.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

Geomorfologie:	De onderzoekslocatie bevindt zich in een gebied van lage ruggen (code 3K26) ¹¹ en heeft deel uitgemaakt van de stroomgordels van de Oude Rijn. ¹² Vanuit omliggende veengebieden liepen kreken richting de hoofdstroom van de rivier. Dit is wellicht de oorsprong van de rivier de Does die zich op ca. 30 m ten noordwesten van de onderzoekslocatie bevindt.
Bodem:	De bodem op de onderzoekslocatie behoort tot de kalkarme leek- / woudeerdgronden bestaande uit zavel met profielverloop 3, of 3 en 4, of 4 en/of bestaande uit klei met profielverloop 3, of 3 en 4, of 4 (code Mn56C/Mn86C).¹³ De grondwatertrap voor de onderzoekslocatie is II (gemiddeld hoogste grondwaterstand [GLG] 50-80 cm-mv).¹⁴ In 1997 zijn op het terrein 13 milieukundige boringen (met een diepte variërend van 0,5 tot 3 m-mv) gezet. Uit de beschrijvingen blijkt dat een groot gedeelte van het perceel is opgehoogd met een zandlaag van 0,5 tot 1,0 m-mv. Hieronder bevindt zich een zwak tot matig siltige (donker)grijze kleilaag die aangeboord is tot 3 m-mv. Plaatselijk komt vanaf 1,5 m-mv een sterk zandige kleilaag voor.¹⁵

Archeologische gegevens

Status onderzoekslocatie:	De onderzoekslocatie maakt geen deel uit van een AMK-terrein. ¹⁶
AMK-terreinen in de omgeving:	In de nabije omgeving van de onderzoekslocatie liggen twee AMK-terreinen. Ca. 500 m ten noorden van de onderzoekslocatie bevinden zich de fundamenteën van de 14^e-eeuwse burcht 'Huis ter Does'.¹⁷ Ten zuiden van de onderzoekslocatie zijn, op een afstand van ca. 750 m, aan de zuidzijde van de Oude Rijn de resten aangetroffen van een laatmiddeleeuws kasteel, 'Huis van Swieten', met een slotgracht.¹⁸ Op grotere afstand (ca. 2 km) van de onderzoekslocatie zijn verschillende AMK-terreinen vastgesteld: Ten noorden van de onderzoekslocatie, in de Munnikenpolder, bevinden zich terreinen met bewoningssporen uit de ijzertijd en de Romeinse tijd.¹⁹ Ten westen van de onderzoekslocatie zijn resten aangetroffen van de Romeinse <i>vicus</i> Matilo en een Romeins <i>castellum</i>.²⁰ Hier bevond zich tevens het middeleeuwse convent Roomburg. Ten noorden van de onderzoekslocatie zijn vroegmiddeleeuwse bewoningssporen, mogelijk incl. een haven, aangetroffen op het Samsonveld, waar tevens metaalbewerking plaatsgevonden heeft.²¹

¹¹ ARCHIS, geraadpleegd maart 2008 en www.meetnetlandschap.nl, geraadpleegd maart 2008.

¹² De afzettingen van de Oude Rijn worden gedateerd tussen ca. 3500 (5520 ± 60 BP) en 1122 na Chr., wanneer de Oude Rijn bij Duurstede wordt afgedamd. Hierna vinden echter nog wel overstromingen plaats die van invloed kunnen zijn geweest op de onderzoekslocatie. Zie Van der Ham en Tump, 2006.

¹³ Bodemkaart van Nederland 1: 50,000, kaartblad 30 's-Gravenhage.

¹⁴ ABCHIS, geraadpleegd maart 2008. Voor de onderzoekslocatie geldt geen gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG).

¹⁵ Rapport Milieukundig Adviesbureau Adverbo.

¹⁶ ARCHIS, geraadpleegd maart 2008.

¹⁷ AMKnr. 851, een beschermd terrein van zeer hoge archeologische waarde.

¹⁸ AMKNr. 1229, een beschermd terrein van zeer hoge archeologische waarde.

¹⁹ AMK-terreinen van hoge archeologische waarde. AMKnr's. 15373 en 15375.

²⁰ Respectievelijk AMKn. 4038, een terrein van zeer hoge archeologische waarde en AMKn. 850, een beschermd terrein van zeer hoge archeologische waarde.

²¹ AMKNr. 10678, een terrein van zeer hoge archeologische waarde.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

	Aan de zuidzijde van de Oude Rijn bevinden zich eveneens verschillende AMK-terreinen. Ten zuidoosten van de onderzoekslocatie betreft het locaties met Romeinse (bewonings-)sporen en vondsten, waar mogelijk ook indicatoren voor een Romeinse weg langs de <i>limes</i> aangetroffen zijn. ²²
Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW):	Er geldt een hoge trefkans op archeologische sporen.
ARCHIS-waarnemingen op de onderzoekslocatie:	Op de onderzoekslocatie bevinden zich geen archeologische waarnemingen of vondstmeldingen.
CHS:	Volgens de CHS (kaart 1a, archeologie kenmerken) bevindt de onderzoekslocatie zich in een gebied met geulafzettingen / stroomgordels, waar bewoning mogelijk is vanaf de bronstijd of ijzertijd of Romeinse tijd en plaatselijk vanaf het Neolithicum. Er geldt volgens de CHS (kaart 1b, archeologie waarden) een zeer grote kans op archeologische sporen. ²³
Waarnemingen en vondstmeldingen in de omgeving:	Uit vele waarnemingen in de omgeving van de onderzoekslocatie, zowel ten noorden als ten zuiden van de Rijn, blijkt dat men zich in de prehistorie en met name vanaf de ijzertijd vooral vestigde op ontwaterd veen, kreekkruggen, voormalige kwelders en rivieroeveren.²⁴ In de Romeinse tijd intensiverde deze bewoning zich. Aan de noordoever van de Rijn zijn op een diepte van 0,5-1,25 m-mv diverse indicatoren voor bewoning uit de Romeinse tijd aangetroffen.²⁵ Tijdens proefsleuvenonderzoek in de Munnikenpolder is aangetoond dat de Romeinse sporen zich daar kunnen bevinden op/vanaf een diepte van ca. 0,4 m-mv.²⁶ In de Huis ter Doespolder, aan de oostzijde van de Does en op 1 à 1,5 km ten noorden van de huidige Rijnsoever, is men tijdens het afkleien in de jaren '80 gestuit op een veenweg. Deze bevindt zich tegenover de oudste bewoning van de vroege ijzertijd in de Munnikenpolder. Op een diepte van 0,75-1,00 m-mv trof men liggende houten palen aan met houtsnippers ertussen. Nabij deze weg werd een grote concentratie as en houtskool aangetroffen.²⁷ Ook in de Achthovernerpolder zijn verscheidene vondsten uit de late ijzertijd/Romeinse tijd gedaan, zoals fragmenten van aardewerk, maalsteen en bot.²⁸ Tevens werd houtskool aangetroffen op een diepte van 0,45-0,80 m-mv.²⁹ Langs de zuidoever van de Rijn is bij booronderzoek vermoedelijk de Romeinse (<i>limes</i>?)weg aangetroffen op een diepte van 0,4-0,8 m-mv.³⁰ Op een andere locatie zijn direct onder

²² AMKnrs. 16109 en 3177, beide terreinen met een hoge archeologische waarde.

²³ CHS, geraadpleegd maart 2008.

²⁴ In de Achthovernerpolder is een Neolithische bijl gevonden, de enige bekende vondst uit deze periode in de omgeving, ARCHISwaarnemingsnr. 17281. Vondsten uit de ijzertijd/Romeinse tijd vondsten betreffen o.a. ARCHISvondstmelding 403474 en de ARCHISwaarnemingsnrs. 999 en 45438. Langs de noordoever van de Rijn betreft het onder meer ARCHISwaarnemingsnr. 7931. Langs de zuidoever gaat het onder meer om ARCHISwaarnemingsnrs. 127280, 24245, 4277, 24255, 24226, 7957, 24257.

²⁵ Booronderzoek uitgevoerd door RAAP 1995. Men heeft houtskool aangetroffen, ARCHISwaarnemingsnr. 127281. In de Munnikenpolder zijn bovendien op verschillende dieptes archeologische indicatoren aangetroffen. Het gaat met name om (on)verbrand bot, verbrand leem, houtskool en Romeinse scherven (ARCHISwaarnemingsnr. 138482-138484 en 138486).

²⁶ Onderzoek uitgevoerd door ADC 2000, ARCHISwaarnemingsnr. 42820.

²⁷ Dolmans en Thunnissen 2002: 11. Deze vondstmelding is verder niet gepubliceerd.

²⁸ ARCHISwaarnemingsnrs. 8123 en 24217.

²⁹ ARCHISwaarnemingsnr. 127282.

³⁰ Booronderzoek uitgevoerd door RAAP 1995, ARCHISwaarnemingsnr. 127280, zie ook AMKnrs. 3177.

	de bouwvoor scherven gevonden uit de ijzertijd/Romeinse tijd. De bodem was hier echter tot 0,8 m-mv sterk geroerd.³¹ In een venige vulling van een verlande veenafwateringsstroom nabij Huis van Swieten zijn vondsten gedaan uit de Romeinse en Karolingische tijd.³² In Leiderdorp zijn veel aanwijzingen voor vroegmiddeleeuwse bewoning en activiteit: behalve op het Samsonveld,³³ langs de Hoogmadeseweg, tennispark De Munnik en aan de Kom van Aaiweg/Essenlaan.³⁴ In de directe omgeving van de onderzoekslocatie zijn echter geen waarnemingen uit deze periode bekend. Uit de laatmiddeleeuwse periode zijn ten noorden van de onderzoekslocatie bewoningssporen aangetroffen, met name Pingsdorf-aardewerk.³⁵ Op de hoek van de Resedastraat met de Hoofdstraat is recent in een storthoop laatmiddeleeuws scherfmateriaal gevonden.³⁶

Historische gegevens

Historische gegevens onderzoeksgebied:	De oudste schriftelijke vermelding van Leiderdorp dateert uit de 10^e eeuw. Omstreeks 930 wordt de naam Leithon vermeld in een goederenlijst. Dit Leithon kan op grond van verscheidene argumenten worden geïdentificeerd met (een deel van) het huidige Leiderdorp. De bewoningskern van Leiderdorp concentreerde zich lange tijd hoofdzakelijk op de noordelijke oever van de Rijn als een lange strook lintbebouwing, tussen de oostelijke punt van het Waardeiland en de huidige Doeshaven. Het Leiderdorps grondgebied strekte zich in de beginperiode naar het westen uit tot de westpunt van het Waardeiland, waar de Leidse Burcht werd gebouwd. De aanwezigheid van een burcht stimuleerde de bewoning op de zuidelijke oever van de Rijn, aan de Hoge Rijndijk. In de loop van de hierop volgende eeuwen wordt Leiderdorp dikwijls in de geschreven bronnen genoemd. Zaken als bestuur en bezit zijn vrij nauwkeurig te reconstrueren, o.a. aan de hand van oorkonden. Ook veel zaken als kerk en parochie, stadsuitbreidingen (van het snelgroeiende Leiden), ontginningen en allerlei economische aspecten zijn (deels) te reconstrueren aan de hand van geschreven bronnen. In de late middeleeuwen verrees een aantal kastelen of versterkte huizen in Leiderdorp, waaronder het Huis ter Does (14^e-18^e eeuw) gelegen tussen de Doeswetering en de Ruige Kade.³⁷ Van de overige kastelen in Leiderdorp – Berendrecht, Ter Mey, Stenevelt, Te Waard en Zijlhof – is, behalve de ligging, weinig bekend.³⁸ Leiderdorp heeft tot in de 20^e eeuw geen grote uitbreidingen gekend.

³¹ Booronderzoek uitgevoerd door RAAP 1995, ARCHISwaarnemingsnr. 59943.

³² Proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in 1970 en 1971, ARCHISwaarnemingsnr. 24246, zie ook AMKn. 1229.

³³ Zie AMKn. 851.

³⁴ Zie Van der Ham en Tump 2006.

³⁵ Zie Van der Ham en Tump 2006.

³⁶ Met dank aan dhr. D. van der Kooy (AWN Rijnstreek); www.awn.rijnstreek.geschiedenisbank-zh.nl.

³⁷ Archiswaarnemingsnr. 17299. Uitgebreidere beschrijving van Huis ter Does: Dolmans en Thunnissen 2002: 30-35, 41-43, 46; Fockema Andreae, et al. 1974: 45, 73, afb. 25-29; Versprille 1979: o.a. 21-23, 37, 94.

³⁸ Zie Van Oerle 1975, deel 2 Atlas: zichtbaar op een kaart van Leiden, Leiderdorp en omgeving door Balthasar uit 1610; Versprille 1979; Fockema Andreae et al. 1974; Stöver et al. 2000, alsmede Dolmans en Thunnissen 2002. Versprille 1979; Fockema Andreae et al. 1974; Stöver et al. 2000, alsmede Dolmans en Thunnissen 2002.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) en luchtfoto's:	De maaiveldhoogte van de onderzoekslocatie varieert tussen 0,17 en 0,35 m –NAP.⁴⁴ Raadpleging van het AHN heeft verder geen relevante gegevens opgeleverd vanwege de ligging van de onderzoekslocatie in de bebouwde kom. Luchtfoto's laten zien dat de onderzoekslocatie geheel bebouwd is. Aan de straatzijde bevindt zich een woonhuis. Het merendeel van de locatie is bedekt. Het betreft waarschijnlijk een betonnen vloer.⁴⁵
Huidig of recent gebruik:	Op het terrein zijn in de zestiger jaren van de twintigste eeuw een benzinepompinstallatie opgericht en twee ondergrondse tanks aangebracht. In de jaren '90 bevonden zich een garage aan de noordoostzijde van het perceel en een opslagplaats en stalling in het oostelijke deel. Na het verwijderen van de ondergrondse tanks (diepte onbekend) zijn enkele milieukundige onderzoeken op de locatie verricht. Inmiddels is alle bebouwing (m.u.v. het woonhuis) afgebroken en zijn de aanwezige asbestplaten aan de achterzijde van het huis en naast de voormalige garage verwijderd.⁴⁶ Momenteel wordt het woonhuis aan de voorzijde van het perceel dat dateert uit het begin van de twintigste eeuw verbouwd.⁴⁷
Milieukundig onderzoek	De grond en het grondwater op de onderzoekslocatie zijn niet vrij van verontreinigingen. De aangetoonde gehalten zijn echter niet verontrustend en er hoeven verder geen maatregelen genomen te worden.⁴⁸
Specifieke archeologische verwachting:	De geologische opbouw maakt plaatselijk bewoning mogelijk vanaf het Neolithicum, maar aangezien slechts één vondst uit deze periode bekend is in Leiderdorp geldt voor deze periode een zeer lage verwachting. Langs de oevers van de Oude Rijn zijn vele vondsten gedaan die dateren in de ijzertijd/Romeinse tijd. Er kan aan de onderzoekslocatie daarom een hoge archeologische verwachting voor deze periode worden toegekend. In de vroege middeleeuwen was Leiderdorp een belangrijke vestigingsplaats, maar aangezien in de directe omgeving van de onderzoekslocatie geen vondstmeldingen uit deze periode bekend zijn, wordt een lage tot middelhoge archeologische verwachting toegekend. In de late middeleeuwen verzezen versterkte huizen in Leiderdorp. Gelet op de ligging van de onderzoekslocatie in de nabijheid van Huis ter Does is de archeologische verwachting voor de late middeleeuwen zeer hoog. De historisch-geografische analyse geeft voor de Nieuwe tijd een hoge kans op het aantreffen van bewoningssporen, m.n. van boerderijen en woonerven. Het is mogelijk om direct onder de bouwvoor archeologische indicatoren uit deze perioden (dicht op elkaar) aan te treffen. Vanaf de ijzertijd/Romeinse tijd tot in de vroege middeleeuwen kunnen naast nederzettingen (sporen en resten van houten bebouwing [funderingsgreppels, palen, wandstructuren van boerderijen, spiekers], erfafscheidingen, waterputten, afvalkuilen), beschoeiingen, ook

⁴⁴ Zie www.ahn.nl, geraadpleegd in maart 2008.

⁴⁵ Zie bijv. www.googleearth.com, geraadpleegd, maart 2008.

⁴⁶ Rapport Milieukundig adviesbureau Adverbo.

⁴⁷ De vergunning voor de sloop van het achterste gedeelte van het huis en het aanbrengen van een nieuw dak met dakkapellen is verleend op 19-12-2007. Navraag bij het gemeentearchief van Leiderdorp heeft verder geen relevante gegevens aan het licht gebracht.

⁴⁸ Rapport Milieukundig Adviesbureau Adverbo.

-- Rapport milieukundig Adviesbureau Adverbo.

akkerlagen, graven en overblijfselen van infrastructuur ([veen]wegen, perceelsgreppels) ook houten boten of schepen, loodsen e.d. worden verwacht, die met het vervoer over de Rijn te maken hebben. Vanaf de late middeleeuwen zijn daarnaast (deels) stenen boerderijen met bijgebouwen, water- en evt. beerputten te verwachten. Het vondstenspectrum zal voornamelijk bestaan uit hetgeen voor een landelijke agrarische nederzetting gebruikelijk is. Vanaf de ijzertijd / Romeinse tijd zijn dit (fragmenten van) vaatwerk van aardewerk (handgevormd en gedraaid), glas en evt. metaal, (delen) van kledingaccessoires en sieraden van metaal en been (sieraden ook glas en evt. natuursteen), gereedschappen en overige gebruiksvoorwerpen van metaal, hout, been, aardewerk (bijv. spinklosjes, weefgewichten) en natuursteen (bijv. maalsteen). Naast nederzettingsafval kunnen evt. resten worden aangetroffen die te maken hebben met kleinschalige ambachtelijke activiteiten. Ook kunnen houtskool, verbrande leem, organische en ecologische resten (hout, verbrande en onverbrande pollen en zaden) en fosfaat worden verwacht. Vanaf de Romeinse tijd kan tevens keramisch (baksteen, dakpannen) en/of natuurstenen (leisteel, grind) bouw materiaal worden verwacht.

De kans bestaat dat er plaatselijk op het perceel, m.n. vlak achter het woonhuis 205, diepgaande verstoringen zijn door de aanleg en de ruiming van de ondergrondse tanks. Andere mogelijke verstoringen kunnen het gevolg zijn van het afgraven van grote delen van de kleiafzettingen van de Oude Rijn die vanaf de late middeleeuwen in deze omgeving hebben plaatsgevonden.⁴⁹ Bovendien blijkt dat onder de bouwvoor een verstoorde laag kan voorkomen, waarin vondsten uit verschillende perioden samen aangetroffen worden.⁵⁰ Ook een verspoeling van de archeologische laag behoort, door de ligging van de onderzoekslocatie langs de Rijn, tot de mogelijkheden.

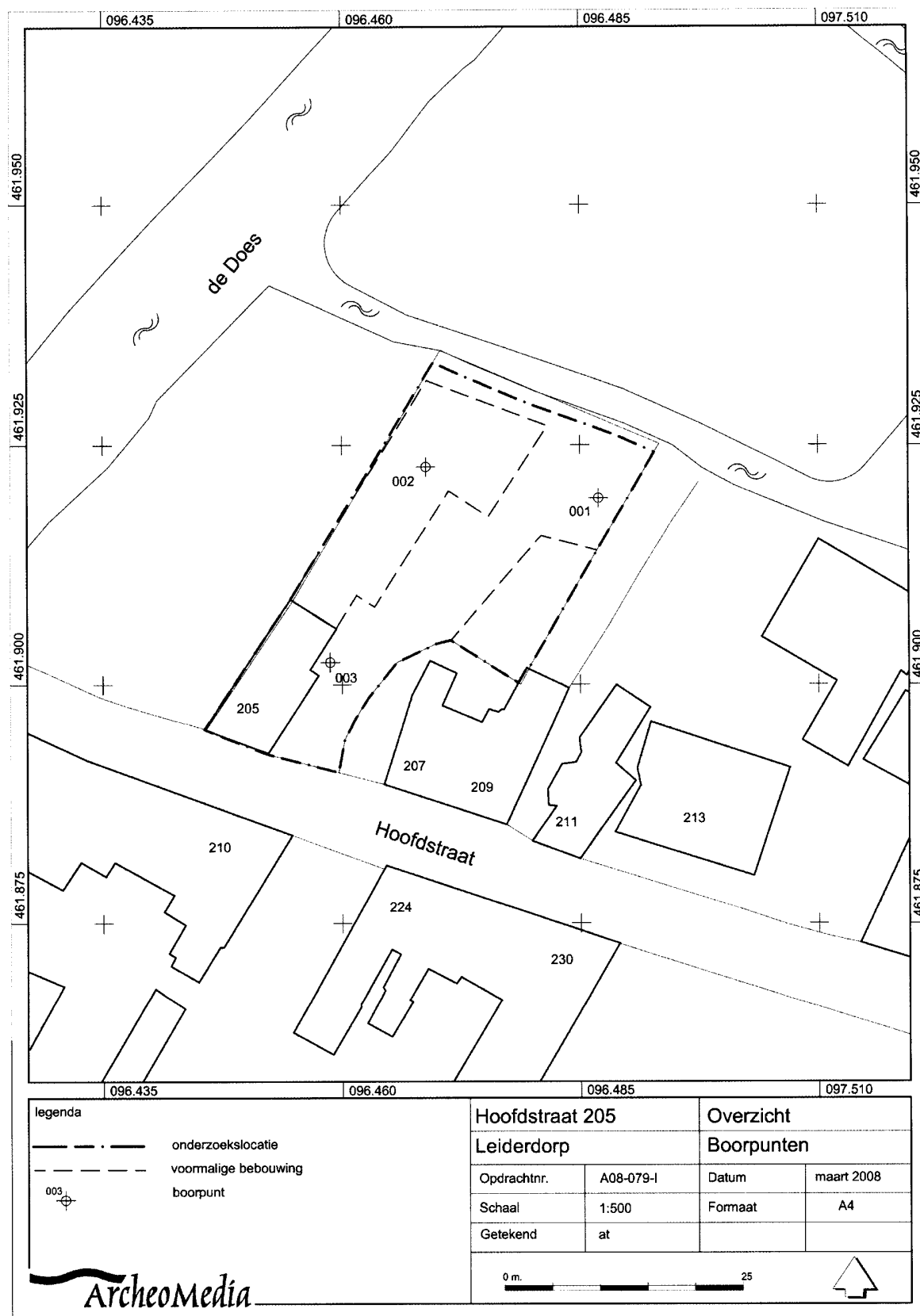
De kans op het aantreffen van vondsten van organisch materiaal en van paleo-ecologische resten is, behalve van de omvang van mogelijke verstoringen op de onderzoekslocatie, sterk afhankelijk van de bodemgesteldheid ter plaatse. Onverbrande vondsten van organisch materiaal en paleo-ecologische resten zullen over het algemeen slechts beneden de grondwaterspiegel kunnen worden aangetroffen. Verbrande vondsten van organisch materiaal en paleo-ecologische resten kunnen daarnaast ook in grondsporen worden aangetroffen.

⁴⁹ Zie Van der Ham en Tump 2006. Het komt in deze omgeving regelmatig voor dat sporen uit verschillende perioden reeds vergraven zijn. Of dit ook geldt voor de huidige onderzoekslocatie is niet bekend.

⁵⁰ De Koning en Ter Schegget 2004; Hissel 2006.

- De Koning en Ter Schegget 2004, Hissel 2006.

Afbeelding 4: boorpuntenkaart.

9

1

26

26

26

26

26

26

26

26

26

26

26

26

26

26

5 INVENTARISEREND VELDONDERZOEK

Doel:	Het doel van het inventariserende veldonderzoek is het aanvullen en toetsen van het gespecificeerde verwachtingsmodel dat gebaseerd is op het bureauonderzoek. Dit gebeurt met behulp van waarnemingen in het veld, waarbij (extra) informatie wordt verkregen over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied. Het bepalen van de aan- of afwezigheid, de aard, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de relatieve kwaliteit van de archeologische waarden staan hierbij voorop. Veel gebruikte onderzoeksmethoden zijn oppervlaktekarteringen, booronderzoek, geofysisch onderzoek en het graven van proefsleuven en proefputten. Het resultaat is een rapport met een waardering en een (selectie-) advies aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden.
Onderzoeksopzet:	Conform de KNA is gekozen voor een inventariserend veldonderzoek door middel van een oppervlaktekartering en een karterend booronderzoek. Ter plaatse zal vooral gelet worden op mogelijk bewaard gebleven bodem- en bewoningslagen vanaf de ijzertijd/ Romeinse tijd en in welke conditie deze zich bevinden. Het inventariserende veldonderzoek zal zodanig uitgevoerd worden dat een archeologische beoordeling gegeven kan worden ten aanzien van het (toekomstige) gebruik van de locatie.
Verantwoording gekozen onderzoeksmethode:	Booronderzoek is de minst destructieve methode om de archeologische verwachting te toetsen. Met het booronderzoek is het relatief eenvoudig mogelijk om de bodemopbouw te bepalen, alsmede de mate van verstoring van de bodem. De verwachting is dat de archeologische indicatoren die volgens het bureauonderzoek aanwezig kunnen zijn, in de boringen herkend zullen worden. Aan de hand van de resultaten van de boringen kan de archeologische verwachting, indien noodzakelijk, worden bijgesteld.
Oppervlaktekartering:	Voorafgaand aan het uitvoeren van de boringen wordt een oppervlaktekartering uitgevoerd. Bij een oppervlaktekartering wordt het terrein visueel geïnspecteerd op de aanwezigheid van eventuele archeologische indicatoren, zoals aardewerk, metaal, (verbrande) leem, (verbrand) bot en houtskool. Tijdens een terreinverkenning wordt vooral aandacht besteed aan geploegde akkers, molshopen, geschoonde slootkanten en andere bodemontsluitingen voor het doen van oppervlaktevondsten. Ook wordt gelet op hoogteverschillen, verkavelingspatronen en perceelsvormen die aanwijzingen kunnen zijn voor bewoning.
Karterend booronderzoek:	Boringen worden uitgevoerd volgens een regelmatig verspringend patroon. De onderlinge afstand tussen de boringen is afhankelijk van de situatie en de gewenste nauwkeurigheid. Van de boringen zijn beschrijvingen gemaakt en de opgeboorde grond is geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Daarnaast is gelet op de aanwezigheid van fosfaten (uitgespoelde en neergeslagen organische resten) en cultuurlagen (donkergekleurde bodemlagen, die vaak archeologische indicatoren bevatten). Op basis van de aldus verkregen gegevens kan een verspreidingskaart van de archeologische waarden in

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

	een gebied gemaakt worden. Bij ieder bodemonderzoek wordt gestreefd naar een optimale representativiteit. Het onderzoek is echter gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren komen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals vuursteenvindplaatsen, grafvelden, water- en/of beerputten, verkavelingspatronen of andere bijzondere toevalsvondsten, zich met behulp van grondboringen lastig ontdekken.
Positie boorpunten:	Het onderzoek is volgens boorplan uitgevoerd (afbeelding 4).
Boormateriaal:	Voor het zetten van de boringen tot 3,0 m-mv is gebruik gemaakt van een Edelmanboor met diameter 7 cm. Het was niet mogelijk om de boringen uit te voeren met een boor met een diameter van 10 cm vanwege het puin in de grond. Tussen 3 en 5 m-mv is gebruik gemaakt van een guts met een diameter van 3 cm.
Minimale boordiepte:	De minimale boordiepte bedroeg ca. 3,0 m-mv (boringen 002 en 003)
Maximale boordiepte:	De maximale boordiepte bedroeg 5 m-mv (boring 001).
x-,/y-coördinaten boringen gemeten met:	De boringen zijn ingemeten met een meetlint met een nauwkeurigheid van ca. 1 m.
Boorbeschrijving:	Conform NEN 5104 (bijlage 2).
Monsters:	Er zijn 5 monsters genomen van archeologisch mogelijk interessante lagen. De monsters zijn nat gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm om eventuele kleine indicatoren op te sporen.

Resultaten

Resultaten oppervlaktekartering:	De vondstzichtbaarheid op het onderzoeksterrein was slecht, aangezien het terrein verstoord was door bouw- en sloopwerkzaamheden. Er zijn dan ook geen vondsten aangetroffen.														
Resultaten booronderzoek:	De globale bodemopbouw is als volgt: <table> <tr> <td>0-0,3 à 0,5 m-mv</td><td>zandige laag met puin (ophooglaag)</td></tr> <tr> <td>0,3 - 0,7 m-mv</td><td>klei met zand en puin, (donker)grijs, verstoord</td></tr> <tr> <td>0,7 - 1,3 m-mv</td><td>klei, siltig, grijs</td></tr> <tr> <td>1,3 - 3,8 m-mv</td><td>klei, siltig, zandhoudend, soms gelaagd</td></tr> <tr> <td>3,8 - 4,2 m-mv</td><td>zand, fijn</td></tr> <tr> <td>4,2 - 4,6 m-mv</td><td>klei, zandig, zeer siltig</td></tr> <tr> <td>4,6 - 5,0 m-mv</td><td>zand, zeer fijn (stroomgordel)</td></tr> </table> Bijzonderheid: In boring 3 bevindt zich op een diepte van 2,3 en 2,6 m-mv een grijze, zeer fijne, zwaksiltige zandlaag.	0-0,3 à 0,5 m-mv	zandige laag met puin (ophooglaag)	0,3 - 0,7 m-mv	klei met zand en puin, (donker)grijs, verstoord	0,7 - 1,3 m-mv	klei, siltig, grijs	1,3 - 3,8 m-mv	klei, siltig, zandhoudend, soms gelaagd	3,8 - 4,2 m-mv	zand, fijn	4,2 - 4,6 m-mv	klei, zandig, zeer siltig	4,6 - 5,0 m-mv	zand, zeer fijn (stroomgordel)
0-0,3 à 0,5 m-mv	zandige laag met puin (ophooglaag)														
0,3 - 0,7 m-mv	klei met zand en puin, (donker)grijs, verstoord														
0,7 - 1,3 m-mv	klei, siltig, grijs														
1,3 - 3,8 m-mv	klei, siltig, zandhoudend, soms gelaagd														
3,8 - 4,2 m-mv	zand, fijn														
4,2 - 4,6 m-mv	klei, zandig, zeer siltig														
4,6 - 5,0 m-mv	zand, zeer fijn (stroomgordel)														

Tabel 1: monsterlijst.

monsternr.	boornr.	diepte in m-mv	laag/formatie	(archeologische) indicatoren	datering
001	001	0,50-1,00	klei	matig steenkoolspikkels, houtskoolspikkels, baksteenfragmentjes, schelpjes en weinig natuursteen, cement, hout, glas	recent
002	001	3,50-4,00	klei en zand	weinig steenkool-, glas- en baksteenspikkels	—
003	002	0,70-1,25	klei	brokjes cement en baksteen, stukjes steenkool, weinig schelp, kiezelstjes en één fragmentje geglaazuurd aardewerk (NTA-B)	recent
004	002	2,40-3,00	klei	twee grote kiezels, weinig fragmentjes cement	—
005	003	1,20-1,80	klei	één grote kiezel, weinig schelp, plantenresten, één fragmentje geglaazuurd aardewerk (NTA-B), fragmentjes baksteen, zeer weinig steenkool, enkele grindjes.	recent

NTA: 1500-1650; NTB: 1650-1850

Evaluatie en interpretatie van de boringen:	De bodemopbouw komt overeen met de gegevens uit het bureauonderzoek. Bovenin bevindt zich een zandige ophooglaag (conform de bevindingen van het milieukundig bodemonderzoek). Met name het boorprofiel van boring 1 bevestigt dat de onderzoekslocatie zich vroeger in de stroomgordel van de Oude Rijn bevond. Op een diepte van 3,80 en 5,00 m-mv werden zandlagen aangetroffen afgewisseld door een kleilaag op 4,30 en 4,60 m-mv. De gelaagdheid van de klei (1,50 – 3,80 m-mv) duidt op restgeul- of oeverwalafzettingen van de Oude Rijn en op onverstoorde sedimentatie. In de monsters van alle boringen zijn sterk gefragmenteerde puinresten aangetroffen in een kleilaag op een diepte tussen 0,30 en 1,20 m-mv. Dit bevestigt de resultaten van de boringen van het milieukundige onderzoek. Aangezien er geen concentraties van archeologische indicatoren aangetoond zijn is waarschijnlijk sprake van een ophooglaag na afkleiing of een ophoging ten behoeve van bebouwing. De erin aangetroffen archeologische indicatoren geven aan dat de ophooglaag van recente ouderdom is.⁵¹ In dieper gelegen lagen zijn de enkele archeologische indicatoren (M002 en 004) te verklaren door het boren zelf: de fragmenten kunnen dieper in het boorgat gevallen zijn. Er zijn geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van nederzittings- en bewoningsresten uit de prehistorie tot in de late middeleeuwen.

⁵¹ De baksteenfragmentjes kunnen (deels) uit de late middeleeuwen dateren. Aangezien deze echter aangetroffen zijn in combinatie met archeologische indicatoren van recente ouderdom (steenkool, glas) hebben zij geen daterende waarde voor de laag waarin zij zijn aangetroffen. De fragmentjes zouden in beginsel afkomstig kunnen zijn van laatmiddeleeuwse bewoning of, gelet op de twee aardewerkfragmentjes, van bewoning uit de Nieuwe tijd (16^e-19^e eeuw) op de huidige onderzoekslocatie. In dat geval zou deze veronderstelde bewoning echter duidelijk verstoord zijn. De minieme hoeveelheid fragmenten in kwestie maakt het evenwel onwaarschijnlijk dat deze afkomstig is van bewoning uit de late middeleeuwen of de Nieuwe tijd A of B op de onderzoekslocatie.

6 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

Voorafgaand aan het onderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld. Deze worden hieronder puntsgewijs beantwoord:

- 1 Worden archeologische resten in het plangebied verwacht (is op de onderzoekslocatie nog een bodemarchief aanwezig)? Zo ja, wat is de verwachting voor de onderzoekslocatie wat betreft aard, datering, omvang en ligging van de archeologische resten?

Op basis van het bureauonderzoek werd verwacht dat er bewoningssporen met name vanaf de ijzertijd konden worden aangetroffen. Op basis van historische kaarten en archiefgegevens heeft de onderzoekslocatie in ieder geval vanaf het begin van de negentiende eeuw een functie gehad als woning met erf en in de tweede helft van de twintigste eeuw als woning met garage en benzinepomp. Het is mogelijk dat (een gedeelte van) de bodem verstoord is.

- 2 Verschilt de in het veld aangetroffen bodemopbouw van de onderzoekslocatie met de volgens het bureauonderzoek te verwachten bodemopbouw? Zo ja, in welke mate?

De bodemopbouw komt overeen met de verwachting die is opgesteld in het bureauonderzoek.

- 3 Wat is de mate van verstoring van de bodemopbouw op de onderzoekslocatie? Wat zegt dit over de kans op de aanwezigheid van intacte archeologische resten?

De bodemopbouw is , onder de recente bouwvoor van zand tot ca. 0,5 m-mv en ophooglaag tot ca. 1,2 m-mv, vermoedelijk onverstoord.

- 4 Zijn er aanwijzingen voor intacte archeologische (vondstrijke) nederzettingen?

Dit onderzoek heeft geen aanwijzingen opgeleverd voor intacte archeologische (vondstrijke) nederzettingen.

- 5 Dient de archeologische verwachting te worden aangepast?

De aanduiding van de onderzoekslocatie op de IKAW als een terrein met een hoge archeologische verwachting is in dit booronderzoek niet bevestigd.

- 6 In welke mate worden eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van de voorgenomen plannen bedreigd?

Gelet op de resultaten van dit booronderzoek bestaat er geen bedreiging voor eventueel aanwezige archeologische resten als gevolg van de voorgenomen plannen.

- 7 Hoe kan een verstoring als gevolg van de geplande activiteiten door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Op basis van de resultaten van dit booronderzoek wordt een planaanpassing niet noodzakelijk geacht.

7 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Conclusies:	De opdrachtgever is voornemens nieuwbouw te realiseren op de onderzoekslocatie aan de Hoofdweg 205 te Leiderdorp (gemeente Leiderdorp). Voor deze locatie is door ArcheoMedia BV een bureauonderzoek en een karterend booronderzoek uitgevoerd. De resultaten van het bureauonderzoek en het inventariserende veldonderzoek geven geen aanleiding tot aanpassingen in de voorgenomen bouwplannen op de onderzoekslocatie.
Aanbevelingen:	Op basis van dit booronderzoek wordt een archeologisch vervolgonderzoek op de onderhavige onderzoekslocatie niet noodzakelijk geacht. Booronderzoek is gebaseerd op het verrichten van een beperkt aantal boringen tot een beperkte diepte. Daardoor blijft het mogelijk dat lokaal archeologische waarden in de bodem aanwezig zijn, die tijdens het onderzoek niet naar voren komen. Bovendien laten bepaalde archeologische resten, zoals vuursteenvindplaatsen, grafvelden, water- en/of beerputten, verkavelingspatronen of andere bijzondere toevalsvondsten, zich met behulp van grondboringen lastig ontdekken. Daarom is de kans aanwezig dat (vondstarme) archeologische sporen en vondsten in de bodem aanwezig zijn en dat deze in de uitvoeringsfase van toekomstige bodemingrepen aan het licht komen. Voor dergelijke vondsten bestaat een wettelijke meldingsplicht ex artikel 53 van de Monumentenwet 1988 en de Wet op de archeologische monumentenzorg. Bij graafwerkzaamheden dient men dan ook attent te zijn op eventuele vondsten. De opdrachtgever verplicht de aannemer(s) om attent te zijn op eventuele vondsten en/of sporen tijdens de werkzaamheden en verplicht hen archeologische vondsten onverwijld te melden bij de bevoegde overheid.

GERAADPLEEGDE BRONNEN EN LITERATUUR

Actueel Hoogtebestand Nederland: www.ahn.nl, geraadpleegd maart 2008.

Archeologische Monumentenkaart (AMK), geraadpleegd maart 2008 via ARCHIS (Archeologisch informatiesysteem, Rijksdienst voor Archeologie, Cultuur en Monumenten).

Archeologische waarnemingen en vondstmeldingen, geraadpleegd maart 2008 via ARCHIS.

www.awn.rijnstreek.geschiedenisbank-zh.nl, geraadpleegd maart 2008.

Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Blad 30, 's-Gravenhage. Stiboka 1981.

Bonnebladen: blad 422 Leiden, edities 1874, 1894, 1898, 1903, 1910, 1912, 1913 en 1924.

Cultuurhistorische Hoofdstructuur (CHS) Zuid-Holland, 2007: regio Rotterdam, kaart 1a. Archeologie, kenmerken/ kaart 1b. Archeologie, waarden, <http://chs.zuid-holland.nl>, geraadpleegd maart 2008.

Dolmans, M., en C. Thunnissen, 2002: *Het oudste Leiderdorp ligt onder je voeten, Leiderdorp uit archeologische en historische bron*, Stichting Comité Doesburg nr. 6.

Fockema Andreae, S.J., J.G.N. Renaud en E. Pelinck, 1974: *Kastelen, ridderhofsteden en buitenplaatsen in Rijnland*, Arnhem.

Geologische overzichtskaart van Nederland, in: Mulder, E.F.J. et al., 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen.

Geomorfologische kaart, www.meetnetlandschap.nl, geraadpleegd maart 2008.

Google Earth, www.googleearth.com, geraadpleegd maart 2008.

Grote Historische atlas van Nederland, I West-Nederland, 1839-1859, 1:50.000, kaarten 43 (Noordwijk aan Zee, Katwijk aan Zee, Leiden) en 55 (Wassenaar, 's-Gravenhage, Soetermeer) (facsimile 1990, Groningen).

Ham, N.H. van der, en M. Tump, 2006: *Verkennd archeologisch onderzoek aan de Hoogmadeseweg 48 te Leiderdorp. Bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek met boringen*, Capelle aan den IJssel (ArcheoMedia rapport A06-229-I).

Historische atlas Zuid-Holland, 1910-1916: chromotopografische kaart des rijks, 1:25.000. Bonneblad 422 Leiden (facsimile 1989, Landsmeer).

Hissel, H., 2006: *Munnikenpolder: een archeologische begeleiding ter plaatse van vindplaatsen 3 en 4, kort verslag van de begeleiding van de ontgraving in het plangebied Munnikenpolder (gemeente Leiderdorp, provincie Zuid-Holland)*, Amsterdam (AACnotities).

Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), geraadpleegd maart 2008 via ARCHIS.

Koning, M.W.A. de, en F. ter Schegget, 2004: *Archeologisch onderzoek locaties Monuta en Parallelweg te Leiderdorp. Bureauonderzoek, inventariserend veldonderzoek met boringen, proefsleufonderzoek en archeologische begeleiding*, Capelle aan den IJssel (ArcheoMedia rapport A04-330-K).

Kuijper, J., 1865–1870: *Gemeente Atlas Nederland*, geraadpleegd maart 2008 via www.kuijsten.de/atlas.

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1, januari 2007, Zoetermeer.

Milieukundig Adviesbureau Adverbo, projectnummer 07.10.2096/2137.1496, Hoofdstraat 205 te Leiderdorp.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhoff en Th. E. Wong, 2003: *De Ondergrond van Nederland. Geologie van Nederland* (Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO).

Stöver, J., *et al.* (red.), 2000: *Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland*, Zutphen / Amsterdam.

Topografische kaart van Nederland, z.j.: Zuid-Holland, schaal 1:25.000, Topografische Dienst, Emmen/ Wolters-Noordhoff bv, Groningen (cd-rom).

Versprille, A.J., 1979: *Leiderdorp. Aan jaagpad en snelweg. 1200 jaar wonen*, Stichting 1200 jaar Leiderdorp/Alphen aan den Rijn.

Watwaswaar 2008: <http://watwaswaar.nl>, geraadpleegd maart 2008.

Wijsman, M., en N.H. van der Ham, 2005: *Verkennd archeologisch onderzoek Achthovenerweg 21 te Leiderdorp*, Capelle aan den IJssel (ArcheoMedia rapport A05-138-I).

BEGRIPPEN EN AFKORTINGEN

AMK	Archeologische MonumentenKaart. Een kaart waarop vastgestelde archeologische monumenten zijn vermeld.
Archeologische indicator/indicatie	Indicatief archeologisch materiaal, zoals houtskool, verbrande leem, aardewerk en bot, dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats (definitie KNA).
ARCHIS	Archeologisch InformatieSysteem. Een archeologische database van de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuur en Monumenten (RACM) waarin alle onderzoeks- en vondstmeldingen in Nederland geregistreerd staan.
Bevoegde overheid	De overheid, die het selectiebesluit neemt, het Programma van Eisen laat opstellen en goedkeuring verleent aan een eventueel ontwerp (definitie KNA).
CHS	Cultuurhistorisch HoofdStructuur. Een verzameling van overzichtskaarten van archeologische, geologische, historische en landschappelijke waarden voor verscheidene regio's in Nederland.
Complex	Een uit meerdere met elkaar in ruimte, tijd en functioneel opzicht samenhangende structuren en/of individuele sporen (definitie KNA).
Cultuurlaag	Een licht tot sterk humeuze oude bewoningslaag of afval laag, ontstaan door menselijke activiteit, met archeologische indicatoren.
CCvD	Centraal College van Deskundigen.
DGPS	Differential Global Positioning System. Meetapparatuur die via satellieten de exacte coördinaten van een locatie inmeet.
<i>Ex situ</i>	buiten de context van de vindplaats.
(Grond)spoor	een ruimtelijk duidelijk begrensbaar verschijnsel ontstaan door menselijke activiteit (bijvoorbeeld een paalkuil, lijksilhouet of muur) of natuurlijke oorsprong (bijvoorbeeld een boomval). Binnen een spoor kunnen verschillende, duidelijk te onderscheiden eenheden voorkomen (definitie KNA).
IKAW	Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden. Een op geologische structuren gebaseerde kaart van archeologische waarden.
<i>In situ</i>	ter plekke of binnen de context van de vindplaats.
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.
m -mv	meter onder het maaiveld.
m -NAP	meter onder Normaal Amsterdams Peil (: officieel peilmerk).
PvE	Programma van Eisen, goedgekeurd door de bevoegde overheid en de basis van archeologisch onderzoek. Het geeft de probleemstelling en de doelen van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats aan en formuleert de daaruit af te leiden eisen aan het uit te voeren werk.
RACM	Rijksdienst voor Archeologie, Cultuur en Monumenten.

OVERZICHT VAN GEOLOGISCHE EN ARCHEOLOGISCHE PERIODEN

Archeologische en historische periodisering		Indeling in jaren		Geologische tijdsindeling	Pollenzones	Westland Formatie Standaardindeling				
						kustgebied	rivieren- gebied			
Nieuwe tijd		1950	0	Subatlanticum	Vb 2	Duinkerke III (800-heden)	Tiel III			
Middeleeuwen	Late Middel- eeuwen	1000	-1000					+ 700	Duinkerke II (250-600)	Tiel II
	Karolingisch Merovingisch									
Romeinse tijd		0	-2000		0	Duinkerke I (500-200)	Tiel I			
IJzertijd										
Bronstijd		1000	-3000	Subborea	IVb ca -1500	Duinkerke 0 (1500-1000)	Tiel 0			
Neolithicum		2000	-4000		IVa	Calais IV (2700-1800)	Gorkum IV			
						Calais III (3300-2700)	Gorkum III			
				Calais II (4300-3300)		Gorkum II				
Mesolithicum		4000	-6000	Atlanticum	III	Calais I (6000-4300)	Gorkum I			
						Boreaal	II	-7000		
									Praeboreaal	I
Paleolithicum		8000	-10000							

Bron: Toelichting bij de Geologische Kaart van Nederland 1:50.000 blad Gorinchem West.
Rijks Geologische Dienst, Haarlem

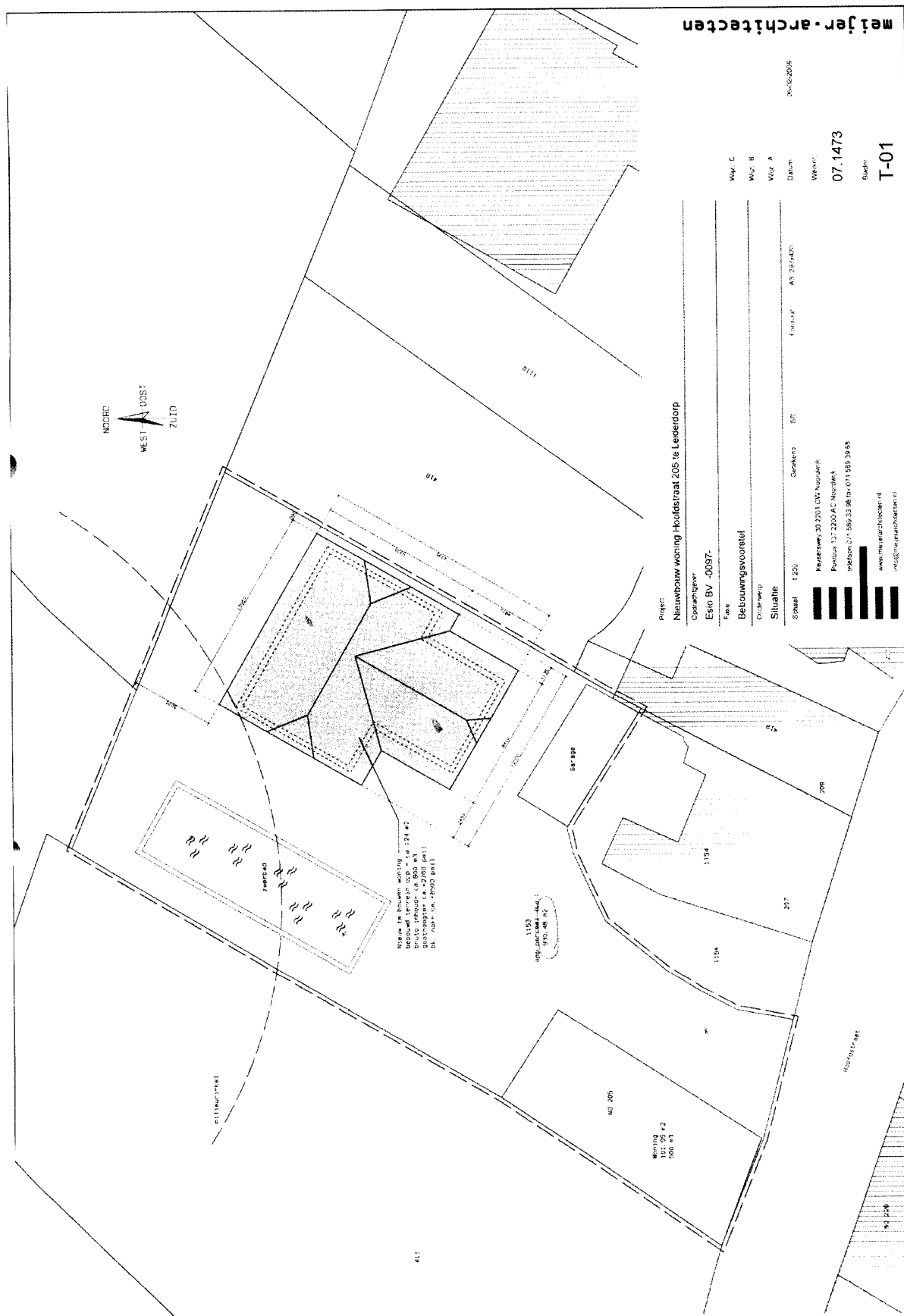

BIJLAGE 1

Nieuwbouwplan

Bron: opdrachtgever, 2008.

BIJLAGE 2

Boorstaten

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

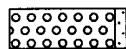
21

Legenda (conform NEN 5104)

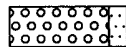
grind

Grind, siltig

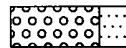
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

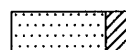

Grind, sterk zandig

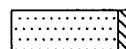

Grind, uiterst zandig

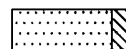
zand

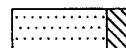
Zand, kleilig

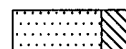
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

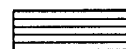

Zand, sterk siltig

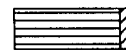

Zand, uiterst siltig

veen

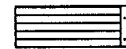
Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleilig

Veen, sterk kleilig

Veen, zwak zandig

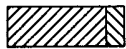

Veen, sterk zandig

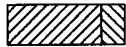
klei

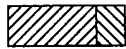
Klei, zwak siltig

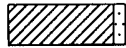
Klei, matig siltig

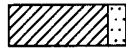
Klei, sterk siltig

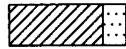
Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

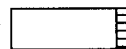

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

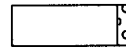
zwak humeus

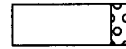
matig humeus

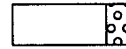
sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

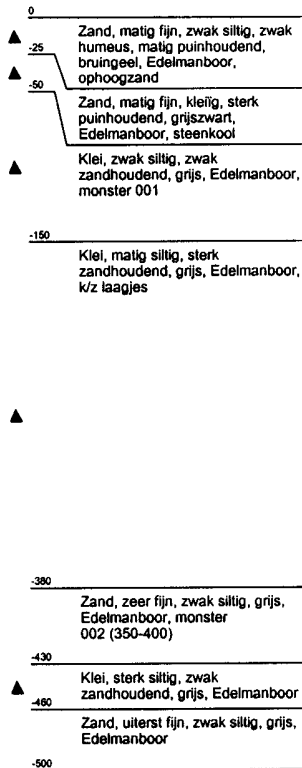
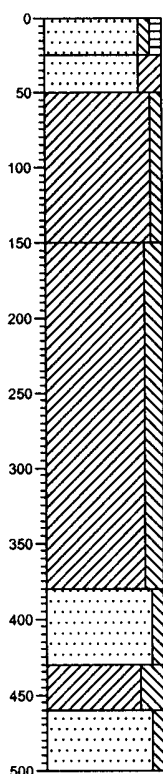
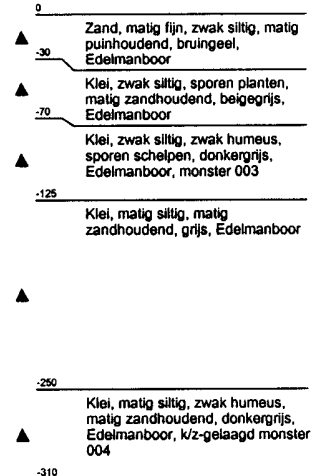
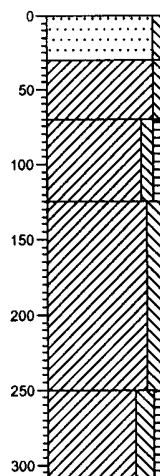

slib

water

Boring: 001**Boring: 002****Boring: 003**